

українських винаходів за кордоном, з його частковим фінансуванням з Державного бюджету в рамках окремої статті бюджетних витрат на охорону інтелектуальної власності. У Державному бюджеті слід також передбачити належне фінансування витрат на розвиток інфраструктури охорони інтелектуальної власності, модернізацію технічної бази державних установ цієї сфери і впровадження в них новітніх інформаційних технологій [4, с. 362].

Щорічне динамічне зростання кількості виданих охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності, підвищення активності правовласників щодо захисту своїх прав призводять до збільшення кількості

судових справ у цій сфері. Своєю чергою, велика завантаженість судів загальної юрисдикції, недостатня кількість суддів відповідної кваліфікації призводять до того, що справи розглядаються по декілька років. Тому актуальним є впровадження альтернативних способів розв'язання спорів у сфері інтелектуальної власності, зокрема, медіації, та вивчення питання, пов'язаного із створенням в Україні спеціалізованого Патентного суду [5, с. 132].

Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що сучасна система охорони інтелектуальної власності практично перебуває на етапі свого становлення та потребує подальшого удосконалення. Велика кількість порушень у сфері інтелектуальної власності вимагає запровадження широкого спектру заходів з її удосконалення. Створення державної системи охорони інтелектуальної власності стане міцним фундаментом для подальшого інноваційного розвитку України, підвищення її конкурентоздатності на світовому ринку.

Бібліографічні посилання:

1. Драпак М. К. Основи інтелектуальної власності: Навч. гіосібн. К.: Ін Юре, 2014.- 156 с.
2. Макода В. Є. Правова охорона промислових зразків в Україні. К.: Юрінком Інтер, 2014. - 226 с.
3. Підпригора О. А. Проблеми кодифікації законодавства про інтелектуальну власність // Українське право. - 2013. - С. 61 -80.
4. Святоцький О. Д. Право інтелектуальної власності: Підручник. К.: Юрінком Інтер, 2015. - 362 с.
5. Сіренко І. Юридична природа прав на об'єкти інтелектуальної власності // Українське право. - 2015. - С. 132—135.

Замишляк С.І.
студент 2 курсу магістратури
факультету № 2 ННІЗДН ОДУВС
Науковий керівник:
Маковій В.П.
кандидат юридичних наук, доцент,

СТРОК (ТЕРМІН) ЯК ЗАСІБ ДО ОБМЕЖЕННЯ СУБ'ЄКТИВНОГО ПРАВА НА ЛІТЕРАТУРНИЙ ТВІР

Право людини на результати творчої та інтелектуальної власності віднайшло безпосереднє відображення у нормах міжнародного та вітчизняного законодавства. Конституція України у ст. ст. 41, 54 визнає право кожного на володіння, користування та розпорядження результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності, держава гарантує свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості, право кожної особи на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності, захист такого права, а також моральних та матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної власності.

Безумовно, питання правової охорони права інтелектуальної власності постало в новій площині після обрання Україною європейського вектору розвитку і приєднання до Світової організації торгівлі та інших міжнародних організацій в сфері обігу результатів творчої, інтелектуальної діяльності. Вагома частина норм цього законодавства приділяє окрему увагу захисту обігу літературних творів як форми прояву внутрішнього світу їх творців.

Літературний твір як одна з перших форм прояву творчої діяльності людини завжди посідав одне з чільних місць серед предметів дослідження об'єктів права інтелектуальної власності. Часові межі здійснення будь-якого суб'єктивного цивільного права забезпечують цивілізоване співіснування різних учасників суспільних правовідносин на користь цивільному обороту в цілому. Наведені міркування створюють передумови до зосередження уваги в межах даного виступу на питанні з'ясування сутності темпорального обмеження суб'єктивного права інтелектуальної власності щодо літературного твору.

По-перше, вбачається за необхідне надання характеристики поняттю “літературний твір” з огляду на приписи чинного законодавства та відповідні міркування вчених-цивілістів. Застосовуючи системно-структурне тлумачення у розрізі встановлення змісту такого поняття дійдемо висновку, що і ст. 433 Цивільного кодексу України (надалі – ЦК України), і ст. 8 Закону України “Про авторське право і суміжні права” (надалі – Закон) до об'єктів авторського права відносять будь-які твори, але саме у галузі науки, літератури і мистецтва. Хоча буквально тлумачення норм першої з наведених статей наводить на думку виходу за межі вказаних галузей людської діяльності, однак звернення до категорії загального та спеціального законодавства, якими є за таких обставин ЦК та Закон, приводить до протилежного висновку.

Більше того, в літературі є декілька точок зору на літературний твір серед об'єктів авторського права. Зокрема, на думку Ю. Бурим пропонується розглядати літературний твір в якості результату творчої діяльності людини в галузі літератури, науки та мистецтва, що відображений у відповідній об'єктивній формі. При цьому галузь літератури, науки й мистецтва

розглядається як одна галузь людської діяльності, в якій родовим поняттям є саме категорія “мистецтво” [1, с. 76]. Точка зору І. Петренко з цього питання ґрунтується на множинності сфер людської діяльності, де створюються об’єкти авторського права, серед яких літературний твір набуває окремого забарвлення через пов’язаність з унікальною можливістю людини говорити [2, с. 41-42]. Останнє міркування має сенс з огляду на зміст поняття “літературний твір” у ст. 2 Бернської конвенції про охорону літературних та художніх творів, які наділені ознакою об’єктивації (матеріального втілення), новизни, оригінальності, та отримали відповідну правову охорону. Тому під літературним твором слід розуміти саме результат творчої діяльності словесного змісту, який має художню, публіцистичну або наукову цінність і відповідає критеріям новизни, оригінальності та виражений в об’єктивній формі, а також отримав відповідну правову охорону.

По-друге, в українській цивілістиці часові величини представлені двома взаємовиключними поняттями: строк і термін. Визначальною особливістю вітчизняного законодавства є розгляд часових категорій в розрізі юридичного змісту права інтелектуальної власності на відміну, наприклад, від російського законодавства, де виключні права займають пріоритетне значення, а інші мають факультативний характер згідно ст. 1226 ЦК Російської Федерації.

При цьому поняття “термін” як часова величина є специфічною юридичною категорією, що простежується в неоднозначності його використання як в науці, так і на практиці [3, с. 23-24]. Дослідження законодавства країн сучасності (розділ 4 книги 1 Німецького цивільного укладення, титул XX книги 3 Кодексу Наполеона, розділ 4 книги 1 Цивільного кодексу Грузії, підрозділ 5 розділу 1 книги 1 Цивільного кодексу Російської Федерації, розділ V Цивільного кодексу Азербайджанської Республіки) дає можливість дійти висновку, що на відміну від ЦК України в перерахованих країнах відсутнє виділення окремо такої величини як термін. ЦК України за своїм змістом, окрім визначення, оперує поєднаною часовою категорією строк (термін), що створює певні суперечності при використанні відповідних понять.

В нормативних приписах авторського права за вітчизняним законодавством термін відображений наступним чином. Зокрема, термін як різновид темпоральної величини представлений безпосередньо моментом виникнення авторського права в уповноваженій особі залежно від конкретного результату творчої, інтелектуальної діяльності. Зокрема, за наслідками співставлення положень ч. 2 ст. 251 ЦК України, де під терміном необхідно розуміти момент часу, з настанням якого пов’язана дія або подія, що має юридичні наслідки, і ч. 1 ст. 437 ЦК України, де моментом виникнення авторського права щодо літературного твору є момент створення твору, дійдемо саме такого висновку.

З питання виникнення права інтелектуальної власності на літературний твір необхідно долучитись до положень міжнародного законодавства, де за ст. 7 Бернської конвенції 1886 року загальним терміном виникнення авторського права є момент створення твору, а спеціальним – момент правомірного подання

твору у формі доступній до загального відома. При цьому щодо творів, створених у співавторстві, передбачені певні особливості.

Разом з тим, у літературі не безпідставно вказується на специфіку виникнення авторського права на комп'ютерну програму як різновиду літературного твору, а саме включення до сукупності юридичних фактів, з якою пов'язано виникнення такого права, окрім подання у об'єктивованій формі – придатності до використання в комп'ютері чи іншому електронному пристрої з метою обробки відповідного масиву інформації задля досягнення визначеного результату [4].

На стадії здійснення авторського права на літературний твір прийнято розрізняти відповідний строк здійснення цивільного права та інтересу, який для наведеного об'єкта права інтелектуальної власності складає час з моменту виникнення відповідного права, а також 70 років, що обліковуються з 1 січня, наступного за роком смерті автора чи останнього із співавторів, що пережив інших співавторів. Наведений у ст. 446 ЦК України різновид цивільного-правового строку є загальним, в той час як ст. 28 Закону доповнює його спеціальними видами строку: 1) для творів, оприлюднених анонімно або під псевдонімом – 70 років після того, як твір був оприлюднений; 2) для творів, які оприлюднюються частинами – зазначений строк визначається окремо щодо кожної опублікованої частини; 3) для творів, помертньо реабілітованих авторів – 70 років після їх реабілітації; 4) для творів, вперше опублікованих після смерті автора на протязі 30 років – 70 років від дати правомірного опублікування; 5) для не оприлюднених творів, строк правової охорони для яких сплив, вперше опублікованих іншою особою окрім автора, який не відомий – 25 років від моменту оприлюднення. Наведена риса темпоральних меж застосовується лише для майнових прав, в той час немайнові права є безстроковими.

Тобто маємо прояв часу саме як елементу правового механізму, що забезпечує паритет між приватним інтересом автора та публічним інтересом суспільства, що прагне отримати у використанні відповідний об'єкт права інтелектуальної власності на прикладі літературного твору [5, с. 125-126].

Наведені міркування окреслюють значимість часових величин в ролі засобу до обмеження авторського права щодо літературного твору та вказують на окремі відправні точки для подальших досліджень цього та суміжних питань.

Бібліографічні посилання:

1. Петренко І. Правова характеристика літературного твору як об'єкта авторського права. / І. Петренко // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2014 – № 6 – С. 40-47.

2. Бурим Ю.О. Поняття та ознаки літературного твору / Бурим Юлія Олександрівна // Від громадянського суспільства – до правової держави: Тези VIII Міжнародної наукової Internet-конференції студентів та молодих вчених. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. – С. 73–77.

3. Луць В.В. Строки і терміни у цивільному праві: монографія / В.В. Луць – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 320 с.

4. Петренко С.А. Правова охорона комп'ютерної програми як об'єкта інтелектуальної власності: шляхи розвитку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 “цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право”. / С.А. Петренко – Київ, 2010. – 19 с.

5. Маковій В.П. Термін серед темпоральних обмежень суб'єктивного права інтелектуальної власності / В.П. Маковій // Порівняльно-аналітичне право. – 2015 – № 4 – С. 122-126.

Поклонська Оксана

слухач магістр юридичного факультету Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін, канд. екон. наук
Калініченко З. Д.

МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АРБІТРАЖ: ВІД АНТИЧНОСТІ ДО СЬОГОДЕННЯ

Історичні аспекти виникнення міжнародного комерційного арбітражу розкривають характеристику правового регулювання правовідносин, що склалися у відповідні періоди функціонування інституту третейського судочинства.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю розвитку відповідних суспільних відносин, виявлення недоліків та прогнозу розвитку міжнародного комерційного арбітражу.

Історія арбітражу є предметом дослідження вчених. Зокрема, окремі аспекти становлення та розвитку міжнародного комерційного арбітражу можна знайти у працях В. Беяневича, А. Довгерта, Т. Захарченко, В. Кисіля, О. Кота, Т. Кисельової, Е. Пащенко, І. Побірченка, Ю. Притики, Т. Сліпачук, О. Торгашина, Г. Цірат та інших. Однак суть проблеми полягає в тому, що у більшості випадків науковці приділяють увагу вивченню історії окремих складових інститутів міжнародного приватного права, зокрема розвитку медіації, третейського судочинства, історії уніфікації та правового регулювання міжнародного комерційного арбітражу. В українській доктрині відсутнє комплексне та системне дослідження розвитку інституту МКА.

Метою є аналіз переваг та недоліків правового регулювання суспільних відносин кожного історичного етапу МКА. При цьому методологічною та інформаційною основою дослідження є наукові праці, матеріали періодичних видань, нормативно-правові акти.